

Oświadczenie Prezydencji w sprawie sytuacji na zewnętrznych granicach UE z Białorusią

1. W dniu dzisiejszym ministrowie praw wewnętrznych UE odbyli spotkanie w ramach Zintegrowanego Politycznego Mechanizmu Reagowania Kryzysowego w celu omówienia, w obecności państw stowarzyszonych z Schengen, sytuacji, a także niezbędnych działań na zewnętrznych granicach UE z Białorusią oraz zwiększoną zorganizowaną/stymulowaną presją migracyjną na sąsiednie kraje.
2. Prezydencja i państwa członkowskie wyrażają solidarność z państwami członkowskimi dotkniętymi obecną sytuacją, w szczególności z Łotwą, Litwą i Polską, oraz doceniają ich wysiłki na rzecz zarządzania nielegalnym napływem i ochrony zewnętrznych granic UE. Obecna sytuacja budzi niepokój, wymaga nieustannej czujności i pilnych skoordynowanych działań, aby zapobiec dalszym, nielegalnym przekroczeniom granicy.
3. Jak podkreślił również, w imieniu Unii Europejskiej, wysoki przedstawiciel w swojej Deklaracji z 30 lipca, Prezydencja i państwa członkowskie po raz kolejny zdecydowanie potępiają i odrzucają stosowanie przez Białoruś presji migracyjnej, jej udział w organizacji nielegalnego przekraczania granic Litwy, Polski oraz Łotwy, a także próby instrumentalizacji osób do celów politycznych. To agresywne zachowanie, wyrażające się w powtarzającej się praktyce różnych krajów trzecich, jest niedopuszczalne i stanowi bezpośredni atak mający na celu destabilizację i wywieranie presji na UE. Unia Europejska rozważy reakcję na te sytuacje, aby zwiększyć swoją skuteczność i powstrzymać wszelkie przyszłe próby instrumentalizacji nielegalnej migracji.
4. Przyznając, że od początku kryzysu Litwa otrzymała różne formy pomocy za pośrednictwem ustalonych kanałów UE, takich jak Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (UCPM), wsparcie agencji czy pomoc dwustronna, trwający kryzys pokazuje, że potrzebę dalszej pomocy i solidarności z dotkniętymi państwami członkowskimi. Wola wsparcia została wyrażona w liście komisarza Lenarčiča jako odpowiedź na list słoweńskiego ministra spraw wewnętrznych Aleša Hojsa. W liście komisarz wymienił liczne działania podjęte już przez Komisję. Potrzebę dodatkowej pomocy wyrazili również we wspólnym liście słoweński premier Janez Janša i prezydent Litwy Gitanas Nausėda. Ponadto, poparcie dla wspólnego zrozumienia trudnej sytuacji zostało wyrażone we Wspólnym Oświadczeniu Premierów Łotwy, Litwy i Estonii. Wola wsparcia została także wyrażona przez przewodniczących Rady Europejskiej Charlesa Michela i Komisji Europejskiej Ursulę von der Leyen, wysokiego przedstawiciela/wiceprzewodniczącego KE Josepa Borrellę, a także komisarz Ylvę Johansson. Dodatkowo, dziewięć państw członkowskich wyraziło we wspólnym liście wielkie zaniepokojenie i potępiło instrumentalizację migracji przez niektóre państwa trzecie dla celów politycznych.
5. UE i jej państwa członkowskie pozostają zdecydowane do podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu skutecznej ochrony wszystkich zewnętrznych granic UE poprzez przeciwdziałanie agresji Białorusi, zwalczanie nielegalnych przekroczeń i wzmacnianie zdolności państw członkowskich, również w celu zapewnienia godnych warunków osobom ubiegającym się o azyl oraz zwracania osób, które nie posiadają prawa do pobytu, przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych. W celu poprawy skuteczności w zakresie powrotów, UE, w szczególności Komisja we współpracy z ESDZ i państwami członkowskimi, będzie nadal kontaktowała się z odpowiednimi państwami trzecimi w celu wzmocnienia współpracy.

6. Państwa członkowskie i Komisja Europejska, wspierane przez agencje UE, udzieliły wsparcia poprzez oddelegowanie zespołów szybkiej interwencji na granicy w ramach Fronteksu oraz dodatkową pomoc techniczną, oddelegowanie ekspertów EASO i Europolu, a także poprzez zapewnienie dodatkowych środków finansowych niezbędnych do zwiększenia zdolności przyjmowania, umacniają zintegrowane zarządzanie granicami i opracowują odpowiednie ramy prawne w celu zapewnienia skutecznej ochrony granic zewnętrznych UE oraz skutecznego stawienia czoła przyszłym sytuacjom, w których migracja jest wykorzystywana do celów politycznych. Agencje nadal dysponują potencjałem i będą stopniowo alokować go do dotkniętych państw członkowskich, zgodnie z ich potrzebami.
7. Prezydencja z zadowoleniem przyjmuje pomoc Komisji Europejskiej w sytuacjach nadzwyczajnych, która ma być udzielona dotkniętym państwom członkowskim w celu zaspokojenia pierwszych, krótkoterminowych potrzeb w zakresie przyjmowania i azylu, a także wsparcia średnioterminowego, w szczególności rozszerzenia systemu nadzoru granic na całą granicę z Białorusią, głównie w postaci tymczasowych barier technicznych, oraz zwróci się do Komisji w celu należytego zbadania kolejnych wniosków o wsparcie ze strony wszystkich, dotkniętych państw członkowskich. W perspektywie średnio- i długoterminowej państwa członkowskie uznają potrzebę wzmocnienia całej granicy zewnętrznej Unii Europejskiej, aby w przyszłości zapobiec nielegalnemu przekraczaniu granic. Prezydencja z zadowoleniem przyjmuje odpowiedź państw członkowskich i Norwegii na wezwanie o pomoc po uruchomieniu Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności i oczekuje dodatkowej pomocy finansowej ze strony Komisji.
8. Prezydencja przyznaje, że kompleksowe dialogi i partnerstwa z krajami pochodzenia i tranzytu mają kluczowe znaczenie i stanowią korzyść dla wszystkich stron oraz podkreśla potrzebę podjęcia przez te kraje niezbędnych działań, zapewnienia wsparcia i pełnej współpracy w zakresie readmisji i powrotów. Sytuacja ukazuje potrzebę wspólnej unijnej polityki powrotów i readmisji, która zapewni pełne wsparcie państwom członkowskim. W związku z powyższym, Prezydencja nada priorytet dyskusjom dotyczącym skutecznego, praktycznego wdrożenia art. 25a Wspólnotowego Kodeksu Wizowego.
9. Prezydencja z zadowoleniem przyjmuje trwający dialog i współpracę z Irakiem oraz oczekuje dalszych postępów, zwłaszcza w zakresie readmisji i powrotów. Zarówno UE, jak i Irak mogą czerpać obopólne korzyści ze wzmocnionej i skuteczniejszej współpracy. Jednocześnie należy pilnie zająć kwestią powstawania nowych szlaków migracyjnych do Białorusi z wykorzystaniem innych węzłów transportowych, we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi krajami. Jednocześnie państwa członkowskie wzywają ESDZ i Komisję do zintensyfikowania wysiłków na rzecz współpracy z innymi państwami trzecimi w zakresie powrotów i readmisji.
10. Prezydencja i państwa członkowskie wzywają wszystkie kraje do przestrzegania zasad „Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym” z Chicago i zapewnienia, że lotnictwo cywilne nie jest instrumentalizowane przez międzynarodowe siatki przemytników.
11. Prezydencja ponownie rozważy zaangażowanie w ramach Programów Współpracy Transgranicznej realizowanych w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa 2014-2020, kontynuując jednocześnie wsparcie na rzecz białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego. Należy jednak zapewnić państwom członkowskim i ich beneficjentom możliwość realizacji projektów na ich własnym terytorium w maksymalnym możliwym zakresie.

12. Prezydencja będzie nadal monitorowała sytuację, włącznie z oceną średnio- i długoterminowych skutków zmieniającej się sytuacji migracyjnej oraz możliwego zastosowania odpowiednich instrumentów UE w celu zapewnienia skutecznego i spójnego działania UE.
13. Prezydencja pozostaje świadoma rozwijającego się kryzysu migracyjnego w Afganistanie i jego potencjalnych skutków dla przepływów migracyjnych, które mogą mieć wpływ na nas wszystkich. Ministrowie spraw wewnętrznych wkrótce powrócą do kwestii sytuacji w Afganistanie i utrzymają ścisłą koordynację w tej sprawie.